

Федерація професійних спілок України
ЗАПОРІЗЬКА ОБЛАСНА РАДА ПРОФЕСІЙНИХ СПІЛОК

ПРОФСПІЛКОВИЙ ВІСНИК
(коментарі та роз'яснення до чинного законодавства)
№ 2
10 січня 2023 року

м. Запоріжжя

Останні новини законодавства

Ухвалено порядок звільнення працівників передпенсійного віку через стан здоров'я

Уряд на своєму засіданні 27 грудня 2022 року затвердив [Порядок розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця \(власника або уповноваженого ним органу, фізичної особи, яка використовує працю найманих працівників\) у зв'язку з виявленням невідповідності працівника займаній посаді за станом здоров'я за наявності в нього права на призначення дострокової пенсії за віком.](#)

(Постанова КМУ «Про затвердження Порядку розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця (власника або уповноваженого ним органу, фізичної особи, яка використовує працю найманих працівників) у зв'язку з виявленням невідповідності працівника займаній посаді за станом здоров'я за наявності в нього права на призначення дострокової пенсії за віком» від 27.12.2022 р. № 1449)

Цей Порядок визначає механізм розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця у зв'язку з виявленням невідповідності займаній посаді за станом здоров'я працівника, якому на день звільнення залишилося не більше ніж півтора року до досягнення пенсійного віку, за наявності в нього страхового стажу, необхідного для призначення пенсії за віком у мінімальному розмірі.

Невідповідність працівника займаній посаді за станом здоров'я підтверджується одним з таких документів:

- довідкою закладу охорони здоров'я, яка містить інформацію про заключний висновок лікарсько-консультативної комісії щодо зміни місця роботи;
- повідомленням роботодавцю щодо групи інвалідності та її причини або випискою з акта огляду медико-соціальної експертної комісії, або індивідуальною програмою реабілітації (за умови надання її особою);
- медичною довідкою про проходження попереднього (періодичного) медичного огляду працівника певної категорії.

На підставі одного з цих документів роботодавець зобов'язаний вжити заходів для переведення працівника за його згодою на іншу роботу тимчасово чи без обмеження строку за наявності відповідних вакансій або у разі відсутності відповідних вакансій скласти про це акт.

Виявлена невідповідність працівника займаній посаді за станом здоров'я у разі його відмови від переведення на іншу роботу або відсутності відповідних вакансій для його переведення може бути підставою для розірвання трудового договору та звільнення працівника за ініціативою роботодавця згідно з пунктом 2 частини першої статті 40 [КЗпП](#).

Непрацююча особа, яка має страховий стаж, необхідний для призначення пенсії за віком у мінімальному розмірі, звільнена не раніше ніж за півтора року до досягнення пенсійного віку за ініціативою роботодавця у зв'язку з виявленою невідповідністю працівника займаній посаді за станом здоров'я згідно з пунктом 2 частини першої статті 40 [КЗпП](#) подає до Пенсійного фонду заяву про призначення пенсії, до якої додається копія документа про виявлену невідповідність працівника займаній посаді за станом здоров'я, що стала підставою для звільнення та інші документи, необхідні для призначення дострокової пенсії за віком.

Підсумки засідання КМУ від 3 січня 2022 року, зокрема:

- Прем'єр-міністр назвав 10 пріоритетів Уряду на 2023 рік. Працюємо над тим, аби цей рік став роком нашої перемоги. Забезпечення армії, інтеграція в ЄС та НАТО, енергетика та відновлення – серед ключових пріоритетів та напрямків, за якими Україна буде рухатися вперед у 2023 році. У цьому році половина бюджету буде спрямована на забезпечення всім необхідним Збройних сил.

Пріоритетами Уряду на 2023 рік є:

1. Забезпечення армії, оборона та безпека.
2. Інтеграція України в ЄС та НАТО.
3. Енергетичний фронт.
4. Відновлення України.

5. Макрофінансова стабільність і програми підтримки бізнесу.
6. Ветеранська політика.
7. Освіта.
8. Продовження реформи децентралізації.
9. Впровадження обов'язкового пенсійного накопичення і реформа Фондового ринку та ринку капіталів.
10. Реформа управління держвласністю та реформа державного управління. (За матеріалами КМУ)

Питання страхових виплат

З 1 січня 2023 року Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» викладений в новій редакції. Однією з новацій є припинення Фонду соціального страхування України шляхом приєднання до Пенсійного фонду України. Одночасно до Пенсійного фонду та його територіальних органів передаються всі функції щодо соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та від нещасного випадку. Нова редакція Закону №1105 має 46 статей на відміну від раніше діючого Закону №1105, який мав 54 статті. Пенсійний фонд України (ПФУ) та його територіальні органи є правонаступниками ФССУ і виконують функції зі соціального страхування.

Протягом листопада-грудня 2022 р. Уряд прийняв всі необхідні нормативні акти, аби забезпечити повну та ефективну передачу функцій соціального страхування.

Як установа, що має найбільш розгалужену мережу територіальних органів та є держателем і адміністратором електронного реєстру листків непрацездатності (складової частини реєстру застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування), **Пенсійний фонд України відтепер здійснює:**

- призначення страхових виплат та надання соціальних послуг; відповідно до Закону;
- профілактику нещасних випадків;
- проведення перевірки обґрунтованості видачі, продовження листків непрацездатності і документів, що є підставою для їх формування, на базі інформації з електронних систем та реєстрів;
- контроль за використанням страхувальниками страхових коштів.

27 грудня Уряд також ухвалив постанову, якою розпочав процедуру припинення ФССУ як окремої установи, що має завершитись **не пізніше 1 травня 2023 року.**

У статтях 1 та 4 **нового** Закону №1105 встановлено, що **страховиком та уповноваженим органом управління** в системі загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та від нещасного випадку на виробництві і професійного захворювання є **ПФУ**. Отже, фінансування страхових виплат, передбачених **новим** Законом №1105, здійснюватиметься за рахунок **ПФУ**.

Новий Закон №1105 має багато й інших нововведень, зокрема:

- **скасовано** оплату за рахунок коштів соціального страхування лікування осіб у відділеннях **санаторно-курортного закладу** після перенесених захворювань і травм;
- **скасовано** обмеження **75** календарними днями за календарний рік тривалості виплати допомоги по тимчасовій непрацездатності застрахованими особами, які працюють на **сезонних і тимчасових** роботах;
- **збільшено** до **17** календарних днів період оплати тимчасової непрацездатності потерпілого внаслідок нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання за рахунок **роботодавця**;
- **не** передбачено створення **комісії із соціального страхування** на підприємстві, а рішення про призначення страхової виплати буде приймати страхувальник або уповноважена особа;
- уточнено, що підставою для призначення допомоги по тимчасовій непрацездатності, по вагітності та пологах є сформований на основі **медичного висновку** про тимчасову непрацездатність **листок непрацездатності**.

З 1 СІЧНЯ ВСІ СТРАХОВІ ВИПЛАТИ ЗДІЙСНЮЄ ПЕНСІЙНИЙ ФОНД: ЩО ЦЕ ОЗНАЧАЄ ДЛЯ ГРОМАДЯН ?

Звертаємо увагу, що попри зміну органу, який здійснює страхові виплати, розмір цих виплат для громадян зберігається, а розмір деяких – навіть збільшується.

Єдине що змінюється - орган, що буде забезпечувати такі виплати.

Отже, відтепер Пенсійний фонд України виплачуватиме:

- допомогу по тимчасовій втраті працездатності;
- допомогу по вагітності і пологах;
- допомогу на поховання застрахованим особам в т. ч. потерпілим на виробництві;
- одноразові та щомісячні страхові виплати потерпілим на виробництві, членам їх сімей.

Реабілітація постраждалих на виробництві також фінансуватиметься і надалі.

Держава зберігає всі виплати і забезпечення допоміжними засобами реабілітації для людей з інвалідністю, а видатки за цим напрямом у 2023 році збільшено вдвічі порівняно з 2022 роком – до 3,3 млрд. грн.

Змінюється лише джерело фінансування цих видатків. Фінансування реабілітації постраждалих відбуватиметься за рахунок Національної служби здоров'я України (НСЗУ), забезпечення допоміжними засобами реабілітації – за рахунок державного Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю (ФСЗІ).

На сьогодні Пенсійний фонд володіє Державним реєстром застрахованих осіб, Електронним реєстром листків непрацездатності, тобто інформація, необхідна для нарахування лікарняних вже наявна у страховика. Це дозволить зробити процес нарахування більш зручним як для роботодавців, так і для заявників, оскільки послуга буде надаватися безпосередньо через особистий електронний кабінет страхувальника на [Веб-порталі електронних послуг Пенсійного фонду України](#).

Якщо раптом у вас виникли проблеми зі страховими виплатами, за консультацією рекомендуємо звертатись до будь-якого сервісного центру Пенсійного фонду України (перелік діючих сервісних центрів за посиланням: <https://www.pfu.gov.ua/2152993-servisni-tsentry-gu-pfu>) або до Контакт-центру Пенсійного фонду України за телефоном: **0800 503 753**.

У багатьох українців виникають питання щодо страхових виплат: чи буде держава виплачувати їх далі, куди звертатися за призначенням тощо.

ПФУ: відповіді на найпоширеніші питання щодо страхових виплат

Що змінилося для громадян?

По суті, змінюється орган, що буде забезпечувати такі страхові виплати. Отже, відтепер Пенсійний фонд України виплачуватиме:

- допомогу по тимчасовій втраті непрацездатності (“лікарняні”);
- допомогу по вагітності і пологах (“декретні”);
- допомогу на поховання застрахованим особам, в т. ч. потерпілим на виробництві;
- одноразові та щомісячні страхові виплати потерпілим на виробництві, членам їх сімей.

Чи змінилися з 1 січня 2023 року умови надання та розміри страхових виплат?

Закон зберігає надані громадянам гарантії за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та від нещасного випадку.

Попри зміну органу, який здійснює страхові виплати, умови надання виплат не змінюються. Розміри окремих виплат навіть збільшуються.

Чи потрібно людям, яким страхові виплати було призначено ФССУ, повторно звертатись до Пенсійного фонду України для продовження виплати?

Тим людям, яким органами ФССУ вже було призначено страхові виплати, повторно звертатися до органів Пенсійного фонду України не потрібно.

З січня 2023 року фінансування таких виплат здійснюється Пенсійним фондом України на підставі переданих органами ФССУ справ отримувачів.

Щомісячні страхові виплати виплачуються через установи уповноважених банків або національним оператором поштового зв'язку АТ “Укрпошта”, за місцем фактичного

проживання отримувача, зазначеного у заяві отримувача. Одноразові виплати здійснюються уповноваженими банками.

Куди звертатися за призначенням та здійсненням страхових виплат з відшкодування шкоди?

Заява, разом із документами необхідними для призначення, перерахування, продовження та здійснення страхових виплат і соціальних послуг, подається:

- у паперовому вигляді до територіального органу Пенсійного фонду України (до сервісного центру) або пересилається поштою;

- в електронній формі через вебпортал електронних послуг Пенсійного фонду України з використанням кваліфікованого електронного підпису чи електронної системи BankID або через Портал Дія.

Чи збережеться право на пенсію по інвалідності потерпілим від нещасного випадку?

Призначення пенсії по інвалідності здійснюється відповідно до Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування". Пенсія по інвалідності призначається за наявності у особи з інвалідністю необхідного страхового стажу. Право на пенсію по інвалідності не залежить від причини інвалідності. Раніше призначені пенсії виплачуються протягом всього строку, на які їх призначено.

Як тепер працівнику отримати виплати по лікарняному?

Оплату лікарняних буде здійснювати роботодавець, як це було і раніше. При цьому Законом України від 21.09.2022 № 2620-IX "Про внесення змін до Закону України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування" та Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" скорочено час, протягом якого роботодавцям за поданими заявами-розрахунками мають надійти кошти для виплати лікарняних.

Хто замінив комісії із соціального страхування на підприємствах і як тепер призначати допомоги за "лікарняними"?

Раніше на кожному підприємстві, в установі чи організації створювалась комісія (або уповноважений, якщо на підприємстві до 15 працівників) із соціального страхування. Такі комісії були обов'язковими як для державних, так і для приватних чи інших підприємств і навіть ФОП. Саме комісія була уповноважена призначати або відмовляти в призначенні допомоги за кожним "лікарняним" співробітників. Однак з 01 січня 2023 року створення і діяльність таких комісій не передбачені.

Тож відтепер рішення про призначення або відмову в призначенні допомог за листками непрацездатності має приймати сам роботодавець або уповноважена ним особа. Призначити уповноважену особу можна розпорядчим документом на розсуд керівника підприємства. Рішення про призначення допомоги по тимчасовій втраті працездатності, "декретної" допомоги, допомоги на поховання необхідно оформлювати відповідним розпорядчим документом – це може бути наказ, постанова, розпорядження, рішення тощо.

Звертаємо увагу! Для отримання консультацій з усіх питань соціального страхування застраховані особи і роботодавці мають звертатись до Пенсійного фонду України.

Як подати заяву-розрахунок через вебпортал Пенсійного фонду України?

Для отримання фінансування по лікарняних роботодавцю, як і раніше, необхідно подати заяву-розрахунок, що містить інформацію про нараховані застрахованим особам кошти.

Форма заяви-розрахунку залишилась незмінною. Важлива зміна для роботодавців: подавати заяви-розрахунки необхідно до **Пенсійного фонду України через особистий кабінет страхувальника на вебпорталі електронних послуг.**

Щоб сформував заяву-розрахунок в електронному вигляді, користувачу-страхувальнику потрібно мати доступ до інтернету та кваліфікований електронний підпис (КЕП).

Роботодавці, які з певних причин не можуть скористатись електронним кабінетом на веб-порталі електронних послуг Пенсійного фонду України, мають можливість скласти заяву-розрахунок в паперовій формі та подати її до будь-якого сервісного центру головних управлінь Пенсійного фонду України в областях та м. Києві.

Зверніть Увагу!

Для подання заяв-розрахунків в електронному вигляді роботодавцям **НЕ ПОТРІБНО** укладати з Пенсійним фондом України окремий договір. Пропонуємо покрокову інструкцію по формуванню заяви-розрахунку.

Крок 1.

Зайдіть на вебпортал електронних послуг Пенсійного фонду України. Натисніть кнопку “Вхід”, ідентифікуйте себе як юридичну особу, підтвердіть вхід за допомогою КЕП та пароллю до нього і натисніть кнопку “Увійти”.

Крок 2.

В особистому кабінеті страхувальника (у меню зліва) зайдіть у розділ “Заяви-розрахунки” та оберіть кнопку “Створити нову”.

На екрані з’явиться форма заяви-розрахунку, в якій потрібно додати інформацію в зазначені поля. Деякі з них, як-то наприклад, “Код за ЄДРПОУ страхувальника”, система заповнює автоматично.

Якщо пропустити рядок, який є обов’язковим для заповнення, програма позначить поле червоним кольором.

Важливо!

При заповненні заяви-розрахунку не слід використовувати певні символи, наприклад лапки, які часто зустрічаються в назвах підприємств. Про використання некоректних знаків програма повідомить написом “Поле містить заборонені символи” та позначить рядок червоним кольором. У рядках “Дата початку періоду, за який включати ЛН (З)” та “Дата закінчення періоду, за який включати ЛН (ПО)” потрібно зазначити той період (з–по), за який до заяви-розрахунку мають потрапити лікарняні (“Готові до сплати”).

Важливо!

Система сама обере у визначеному календарному проміжку (з – по) листки непрацездатності зі статусом “Готові до сплати”. Після заповнення усіх необхідних рядків натисніть кнопку “Продовжити”.

Крок 3.

Після підвантаження системою готових до сплати листків непрацездатності, на екрані з’являються два додаткових поля: “Додаток про тимчасову непрацездатність” та “Додаток про тимчасову непрацездатність внаслідок нещасного випадку або профзахворювання”, у яких відображені дані лікарняних кожного працівника, що відповідають страховому випадку. У Додатки потрапляють лише ті лікарняні, виплати/частину виплат за якими відшкодовує Пенсійний фонд України.

Зверніть увагу!

Максимальна кількість листків непрацездатності в одній заяві-розрахунку становить 200 одиниць.

Крок 4.

Для того, щоб внести необхідну інформацію по конкретній людині, необхідно натиснути на “олівець” (піктограма) у полі з прізвищем людини. В додатковому вікні, яке відкривається, деякі рядки будуть заповнені автоматично, а деякі потрібно заповнити вручну. Зокрема, автоматично підтягується інформація про страховий стаж людини (загальний) та про стаж за останні 12 місяців.

У разі потреби змінити дані про страховий стаж (зокрема, коли не враховано інформацію про стаж, набутий після звітного кварталу), то це можна зробити вручну. Необхідно внести інформацію в усі поля, позначені зірочкою: “*”.

Аналогічно опрацюйте всі листки непрацездатності, включені до заяви-розрахунку, які будете надсилати до Пенсійного фонду України. Коли обов’язкові поля буде заповнено, натисніть кнопку “Зберегти”. Після цього до заяви-розрахунку ще можна вносити зміни.

Крок 5.

Якщо заява-розрахунок оформлена в повній мірі по всіх обраних лікарняних листках, для подальшої роботи оберіть опцію “Сформувати заяву-розрахунок”. Документ відкриється у новому вікні. Його можна завантажити та роздрукувати.

Підпишіть заяву-розрахунок та відправте до Фонду.

Важливо!

Оскільки після відправки до Пенсійного фонду України редагування заяви-розрахунку неможливе, перед відправкою перевірте сформований документ!

Успішність ваших дій по подачі заяви-розрахунку засвідчить повідомлення “Заява розрахунок. Запис збережено та відправлено на розгляд до ПФУ”.

Для коректного завершення роботи із заявою-розрахунком натисніть «Ок». Після виходу з документу можна працювати з іншими сервісами порталу.

Довідково

Перевірити статус лікарняного (“прийнято”, “не прийнято”, “в опрацюванні”) можна в розділі “Заява-розрахунок”, опція “Пошук”.

Джерело : ПФУ

22 грудня 2022 року набрала чинності [постанова Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2022 року № 1389](#), якою до Порядку залучення працевдатних осіб до суспільно корисних робіт в умовах воєнного стану, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 13 липня 2011 року № 753, внесено зміни.

Змінами надано тлумачення терміну «військове командування», оновлена процедура порядку прийняття рішення про запровадження трудової повинності та залучення працевдатних осіб до виконання суспільно корисних робіт, визначено яка саме інформація має бути зазначена у такому рішенні.

Рішення про запровадження суспільно корисних робіт у районах воєнних (бойових) дій приймаються з урахуванням ч. 3 ст. 9 Закону України «Про правовий режим воєнного стану».

Так, була деталізована система взаємодії воєнного командування із воєнними адміністраціями стосовно прийому рішень відносно впровадження трудових повинностей та доручення осіб, які є працевдатними, до проведення суспільно-корисних робіт, також військовим адміністраціям була надана більша самостійність у прийомі та ініціюванні подібних рішень та питань, та у визначенні різновидів робіт суспільно-корисного характеру, реалізація яких необхідна на певних територіях чи у певній місцевості.

Крім того, встановлено, що у разі потреби можуть бути запроваджені види робіт, не передбачені орієнтовним переліком суспільно корисних робіт, що виконуються в умовах воєнного стану. Такі роботи запроваджуються з урахуванням обставин, що склалися у регіоні.

Новою редакцією п. 9 вищезазначеного Порядку, встановлено, що виконання суспільно корисних робіт на радіаційно або хімічно забруднених територіях, у районах виникнення небезпечних і особливо небезпечних інфекційних хвороб, місцях розташування вибухонебезпечних предметів допускається виключно за письмовою згодою особи, яка виявила бажання бути залученою до їх виконання, з дотриманням вимог законодавства про охорону праці. Як і раніше, забороняється виконання суспільно корисних робіт у районах, де йдуть бойові дії, а також необоронюваній місцевості.

Встановлено нові відпустки без збереження зарплати

Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо функціонування місцевої та добровільної пожежної охорони» від 16.11.2022 р. № 2750-IX внесено зміни до ст. 25 Закону України «Про відпустки» від 15.11.1996 р. № 504/96-ВР. Тепер відпустки без збереження зарплати в обов’язковому порядку надаються (новий п. 19) працівникам, які є членами пожежно-рятувальних підрозділів для забезпечення добровільної пожежної охорони не менше року, — тривалістю до **5 календарних днів** щороку, а членам добровільних формувань цивільного захисту — тривалістю до **5 календарних днів** у рік залучення їх до виконання завдань із запобігання та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій у складі добровільних формувань цивільного захисту. Законом також визначено, що на період залучення членів пожежно-рятувальних

підрозділів для забезпечення добровільної пожежної охорони до гасіння пожеж, проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, проходження підготовки, перепідготовки за ними зберігається місце роботи (посада) та середня заробітна плата за основним місцем роботи.

Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо функціонування місцевої та добровільної пожежної охорони» від 16.11.2022 р. № 2750-IX набуває чинності **01.01.2023 р.**

Щодо деяких питань надання субсидій

Як переселенцям оформити житлову субсидію?

Внутрішні переселенці можуть оформити субсидію на оплату житлово-комунальних послуг. Субсидія надається за місцем фактичного проживання особи. При цьому укладання договору наймання (оренди) житла не вимагається, а склад домогосподарства зазначається заявником у декларації.

Куди звертатися?

Для отримання субсидії ВПО можуть звернутися особисто до одного із зазначених органів:

- уповноважена посадова особа виконавчого органу сільської, селищної, міської ради відповідної територіальної громади;
- центр надання адміністративних послуг;
- сервісний центр Пенсійного фонду України.

Житлову субсидію також можна оформити в електронній формі, обравши один із сервісів:

- портал «Дія»;
- вебпортал електронних послуг ПФУ;
- мобільний додаток Пенсійного фонду України.

Які документи потрібні для отримання субсидії?

1. Заява про призначення субсидії (за встановленою формою).
2. Декларація про доходи та витрати (за встановленою формою).
3. Дані про мешканців домогосподарства.
4. Паспорт, реєстраційний номер облікової картки платника податків (РНОКПП).
5. Довідка про статус ВПО.

Увага.

Розмір допомоги залежить від вартості житлово-комунальних послуг, якими користується родина, і від рівня її доходів. При цьому допомога на проживання, що надається ВПО, не враховується до сукупного доходу при призначенні житлової субсидії.

Дізнатися, чи призначили субсидію та її розмір, можна онлайн, скориставшись порталом subsidiy.ioc.gov.ua. Пошук інформації у реєстрі здійснюється за адресою домогосподарства. Після заповнення необхідних даних з'явиться вся інформація про статус заяви на субсидію.

За матеріалами Мінреінтеграції України
Запорізька обласна рада профспілок